

Dissertatio inauguralis medica, de longaevitate ex diaeta ... / [Johann Kaspar Zopf].

Contributors

Zopf, Johann Kaspar.
Alberti, Michael, 1682-1757.
Universität Halle-Wittenberg.

Publication/Creation

Halae Magdeb : Typis Joh. Christiani Hendelii, [1728]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/eas3ajyq>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE

10
LONGÆVITATE
EX DIÆTA,

Q V A M,

AUSPICE DEO PROPITIO

Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſæ Facultatis Medicæ

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CONSILIARIO,
MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ NATURALIS PROFESSORE PUBLICO OR-
DINARIO, ACADEM. CÆSAR. NAT. CURIOS. COLLEGA, SOCIET.
REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

P R O L I C E N T I A

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQUE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXVIII. D. ~~XXX~~ AUGUST.

PUBLICÆ AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI

SUBJICIET

R E S P O N D E N S

JOHANNES CASPARUS ZOPF,

GERA - VARISCUS.

PRÆLOQVIUM.

Magna vitæ naturalis æstima-
tio inter mortales est, dum aliis o-
mnibus temporariis bonis & donis
præfertur; hinc in S. Codice in *Lib.*
Jobi c. 2. v. 4. innotuit Satanæ re-
sponsum: *pellẽ pro pelle & quicquid*
est viro, daturus esset pro se ipso, aut pro anima sua: si-
ve ut *Lutherus* commentatur: *für seine Haut lässt*
ein Mensch gerne fahren, Kinder, Viehe, Gesind und
aller andere Haut: neque quidem hic amor vitæ,
modo justus & voluntati divinæ congruus sit, aut il-
licitus, aut prohibitus, aut iniquus est, siquidem non
modo in genere vita hominis ejusque duratio a DEO
provenit, in cujus manu positi sunt dies vitæ nostræ
& numerati exacte; sed & longa vita divinis promis-
sionibus annumeranda est *Exod. XX, 12. ut prolongen-*
tur dies tui super terra, quam Jehova Deus tuus dat tibi:
Prov. III. 16. Longitudo dierum in dextra ejus, in sinistra
ejus divitiæ & gloria c. IX. n. per me multiplicabuntur dies

tui & addent tibi annos vitæ c. III. v. 2. Longitudinem dictum & annos vitæ & pacem addent tibi. conf. c. IV. 10. Deut. XXX. 20. & in opposito Psalm. LV. 24. nihilominus in S. S. sæpius brevitās & fugacitas vitæ satis perspicue & emphatice significatur Psalm. LXXXIX. v. 48. memento, ego cur brevissimi temporis: Sap. II. 1. exigua est & afflicta vita nostra, & non est remedium contra mortem hominis c. IX. 5. ego sum homo infirmus & brevis ætatis conf. c. XIV. v. 14. Esaia XL. 6. 7. Et hanc vitæ humanæ infirmitatem & inconstantiam omni ferme tempore homines agnoverunt, ex parte etiam deplorarunt, hinc Seneca in Consol. ad Marcian. XX. dixit: nihil est tam fallax vita humana: hinc hortatur de Brevit. vit. c. 7. Vivere tota vita discendum est; & quod magis fortasse miraberis, tota vita discendum est mori, & in Lib. 3. de benef. c. 31. non est bonum vivere, sed bene vivere: proinde exclamat in Ep. 77. Nonne tibi videbitur stultissimum omnium, qui fleverit, quod ante annos mille non vixerat; æque stultus est, qui flet, quod post annos mille non vivet; hæc paria sunt non eris, nec fuisti. & iterum in Lib. 2. natural. quest. c. ult. Magno æstimamus mori tardius: cum ejusmodi effato itaque testimonium & suffragium suum conciliat dictum Horatii Lib. 2. Satyr. 6. v. 97. Vive memor, quam sis ævi brevis: Et qui vitæ humanæ ærumnas & calamitates probe perpendit, facile agnosceret veritatem effati Ciceronis Tusculan. I. c. 31. quod hæc vita mors sit & Euripidis ap. Plat. ad Apoll. p. 120. quod hæc vita nomine talis sit, re ipsa labor: & quot non miseriæ hanc circumdant naturalem vitam; quilibet dies nobis infirmitatis humanæ nova prodit specimina:

na: quotidie morimur etiam naturaliter, sicut Apostolus *1 Cor. XV. 31.* elocutus: *diebus singulis morior: moritur indies existentia nostra, quod heri fuimus, nec hodie sumus, nec erimus porro: fugit tempus, fugit vita nostra; aut quod ad vitam nostram referri potest, ita etiam Langius Lib. 1. Ep. 79. eloquitur: singula hora, imo temporis momenta aliquid de nobis deprædantur. Hinc Seneca Ep. 58. dixit: nemo nostrum idem est in Senectute, quod fuit Juvenis, nemo est mane, qui fuit pridie; indies enim quicquam de corpore nostro consumitur, destruitur adeoque moritur, hinc indies quicquam compensatur & reparatur: inde ingesta quotidie sunt necessaria, quia indies egestionibus procedunt: & licet partes solidæ non semper per temporum intervalla consumantur, quod tamen ex parte in Senectute contingere videtur, tamen fluidæ ob suam laxitatem, mollitiem & lubricam mixtionem, præcipue vero ob suum perpetuum comeatum & circuitum per partes solidas in brevi temporis mora successive tamen resolvuntur; quare semper nova ingeruntur, nova præparantur, nova adduntur: quid quod evenit, ut ex ubertate pinguis gelatinosæ alimentosæ substantiæ, pinguedo & ossium medulla deposita & asservata, alia occasione ob aliam necessitatem resorbeatur, auferatur & consumatur: Quam brevis tamen vita apparet, admiratione tamen dignum est, cur nihilominus tam diu perduret, quoniam sub tanta corporis infirmitate atque fragilitate & causarum lædentium multiplici concursu citius vita hominis exspirare posset, imo, si tantum causæ nude physicæ & materiales in formali vitæ ratione præva-*

A 3 lerent,

lerent, etiam deberet: sicut itaque multiplices causæ sunt, quæ vitæ brevitatem inferunt, ita inter varias alias merito *Diætæ vitia* numeranda, quæ etiam *Hollerius in scholiis ad 1. aph. Hipp. Sect. 1.* allegat: hinc *Seneca Ep. 95.* asserit: *immunes erant a tot morbis, qui nondum se deliciis solverant, qui sibi imperabant, sibi ministrabant: Simplex erat ex simplici causa valetudo; multos morbos multa fercula fecerunt: vide quantum rerum per unam gulam transitarum permisceat luxuria, terrarum marisque vastatrix: innumerabiles esse morbos, miraris! coquos numera?* Sed dum *Diætæ vitia* tot morbos invitant & frequentius ad vitæ brevitatem contribuunt, interea homines, quibus quadantenus mens sana existit, longævitatē amant, ita non parum ad longiorem vitam contribuet bona, congrua & ordinata *Diætā*, quæ inter res non naturales multum valet; quare hoc loco peculiari instituto divina bonitate adistente suscepimus, ut **LONGÆVITATEM EX DIÆTA** nonnullis meditationibus explicemus & commendemus. Faxit benignissimus author & conservator vitæ nostræ, ut hæc disquisitio ad vota nostra succedat.

§. I.

Longævitatē ex *Diætā* probantes & demonstrantes in primo hoc accessu, quædam pro tituli explicatione & illustratione annotare volumus: *Longa vita præcipue Dei donum est, qui vitæ nostræ author, curator, conservator & promotor est: hinc Psalmista canit Ps. XXI. 5. vitam petiit a te, dedisti ipsi longitudinem dierum, hinc a Deo etiam longævitā primario*

rio provenit *Pf. XCI. 16. longitudine vitæ saturabo eum & ostendam ei salutem meam: Disce itaque dicit Baruch. III. 14. ubi sit prudentia, ubi sit robur, ubi sit intelligentia, ut cognoscas simul, ubi sit longævitæ & vita, ubi sit lux oculorum & pax: proinde tamen almus Creator variis naturalibus mediis benedixit, ut ad sanitatem nostram tuendam & vitam fulciendam quicquam conferant: Longævitatē itaque in hac tractatione non sensu absoluto, sed relativo accipimus: & quidem quomodo hoc aut illud subiectum quoad individuales & personales rationes ac qualitates diutius vita frui queat, quam si indiscriminatim & sine regula atque ordine mediis naturalibus ad vitam necessariis uteretur: hinc multi dantur homines, qui secundum Philosophi Platonici *Maximi Tyrii* effatum, in *dissert. 20. p. 203. mortem quidem metuunt, vitam tamen negligunt, i. e. laxè vivunt, variisque periculis se subjiciunt: quam ob rem haud temere certum terminum fixum definimus, quo homo longævus centum & plures, aut nonaginta, aut octoginta, aut septuaginta annos attingere debeat; quoniam nonnulli homines pro discreta & individuali ratione sexagenarius, aut quinquagenarius longævus vocari potest, qui pro reliqua sua imbecillitate citius e vita discedere potuisset, dum vero regalis ad longævitatē acquirendam salutaribus obtemperat, Divina annuente bonitate, diutius vitam suam protrahit, ut alii comparativam talem longiorem vitam facile agnoscant: potest itaque homo vitam suam abbreviare & prolongare, in genere sub divina providentia & omniscientia, qua omnium hominum ortus & exitus in vita naturali & ex hac oculis Dei præsens & cognitus est: hinc *Langius Lib. 1. epist. 79. dicit: quare vitæ naturalis scopus non est adeo fatalis & inevitabilis, ut per divinam potentiam non possit prolongari, aut per pravam victus rationem abbreviari, vi gladii aut cannabis decurtari, cujus scopum ob crapulam centesimus aut millesimus quisque vix***

vix assequitur: Discrepat itaque Longævitas per omnia temporum æva, ut non æque judicandum sit, quod *ante* & proxime *post* diluvium homines ad *seram* senectutem pervenerint, dum vicissim *exempla* prostant, quod *nostris* temporibus nonnulli homines æque ad *Moyſis* & *Davidis* ætatem pertingant, siquidem illis *priscis* temporibus perinde *haud* singuli homines ad *hanc* annorum periodum pervenerunt, ut propterea inter *antiquiores* æque *quidam* homines *robustiori* & *firmiori* natura & corpore instructi fuerint, alii vero *debiliori* & *teneriori*, ut *hodiernis* ævis contingere solet: Hæc itaque tractatio de *vita longa* omnibus ferme ævis eruditis commendata fuit, sicut *Aristoteles* suo libro de *longævitæ* & *brevitate vitæ* innotuit: *conf.* *Phlegontis Tralliani* tr. *Ἐν μακροβίῳ* *Maximiliani Sandei Symbola vitæ humanæ*, *Lamelinus* de *vita longa*, *Holterhof* de *vita longa* & *brevi*, *Villanova* in *arte ad vitam longam perveniendi*, *Meibomii* *Epist. de Longævis*, *Helmontius* tr. de *vita longa* & *brevi*, *Paracelsus* de *vita Longa*, *Wedelii* *disp. de vita longa*, *Zac. Lusit. M. P. H. lib. 6. hist. 17. qv. 8. p. 961. seq.* *Joepſeri* *Manuductio ad vitam longam*, *Bartholinus* *Cent. 5. hist. 28.* *Behrens* de *vita longa*, *D. D. Præſidis Praxis extemp. Cas. 1. de Longævitæ hominis*, *varii*que alii *authores* *diversarum facultatum*.

§. II.

Et quoniam ad Longævitatē acquirendam passim varia proponuntur *media* & *adminicula*, ita hoc titulo atque loco *congruam* & *bonam Dietam* tanquam *precipuum* auxilium, ad acquirendam *vitam longam* allegabimus & commendabimus; hinc plurimi medici qui Longævitatis reminiscuntur inter alia *viſus simplicitatem* & *bonam Dietam* concelebrant: ita *Langius* l. c. dixit: *Primum itaque noſti præter Sacras litteras Joſephum ac Eusebium testari, Noë post diluvium trecentos & quinquaginta adhuc vixiſſe annos, ob*
reli-

religionis pietatem, sobriam victus rationem; & Rejes.
Camp. Elys. juc. qv. 25. n. 15. 16. scribit: Hanc sobrietatem
victusque simplicitatem & temperantiam a probatissimis
viris semper laudatam legimus apud Ciceron. V. Tuscul. qv.
apud Macrobius 6. Saturn. c. 4. nec non apud Poetas - -
non aliter Flavius Josephus Lib. 2. de bell. Jud. Essenos narrat,
quam longissime vivere & ad 100 annos non paucos perdu-
rare, quod victus simplicitatem ac rectam in cibis normam
observarent - - Paucissimis veterum contenta fuit vita
& tunc ad naturam vivebant homines, edebantque advi-
vendum, nunc ad comedendum vivitur & magnitudo omnis
non in sobrietate, sed in ferculorum multitudine consistere
creditur, qui plura consumit & plura exhaurit pocula, vi-
ribus magis fidit, mox defecturis: nec ullus est, qui videat
obsonia non esse, quæ devoramus, sed nature onera, quibus
obruitur & in tristium morborum doloribus solvenda gau-
dia; quippe dum Sacra Ecclesie elogia non attenduntur &
medicina precepta nil penduntur, imo hæc omnia contem-
nuntur, pereunt salus & vita & ut paululum vivamus,
vivere desinimus, ac vix est qui alieno, imo suo malo sapiat:
Sic porro Bernh. Gordonius de Conservatione vitæ humanæ
præcipue bonam & exactam Dietam, tanquam celebre &
efficax eo contribuens & spectans medium commendat
& Wedelius in disp. de vita longa c. 3. p. 28. asserit: in cau-
sis naturalibus singulis, primario Dietæ regimen uni cui-
que ætati, temperamento, habitui & individuo proprium
ac congruum, lege artis, tum ordinandum tum prosequen-
dum: Hæferus in Hercule Med. L. 2. c. 1. p. 100. 101. eloquitur:
utebantur homines ante simpliciore victu: nunc vero va-
rius cibus nos cum dispendio sanitatis delectat: In multis

enim escis erit infirmitas Eccles 37. v. 33. Cujus sententia veritas, quotidiana experientia confirmatur, qua videmus plebejos & quibus est res angusta domi, seniores effici, quam divites: cum hisce testimoniis consentiunt Martinus Pansa de propaganda vita, Rogerus Baconius de secretis artis & naturæ cap. 7. Salmasius in Diatribe de annis Climactericis & plurimi medicorum; inter alia testimonia ex alio foro petita, fide digna præcipue est sententia Theologi Consummatissimi B. Dn. D. Speneri, (cujus memoriam DEUS contra omnes Satanæ hujusque instrumentorum aggressiones, fatuas oblocutiones & ludicras hæreticas invasio- nes in æternam benedictionem ponat) quam in funebra- libus Concionibus Part. IV. Conc. 3. p. 47. 48. solidissima pro- positione & demonstratione profert; dum itaque phy- sici a medicis imprimis hujus veritatis fundamentum mu- tuare debent, Theologi vero non modo naturales, sed & divinas causas scrutari & conciliare solent, Jure Consulti denique perinde physicis rationibus niti debent, ita u- niversalis hic est consensus, quod Dieta cuilibet indivi- duo accommodata justa & conveniens multum ad vitam longam conferat: ubi tamen frustra universales regulæ at- que leges injungendæ & obtrudendæ sunt, cum qualita- tes hominum admodum discrepent, quibus semper spe- ciales regulæ ordinandæ sunt, quemadmodum Dieta se- cundum ætatem, temperamentum, sexum, vires, vitæ genus, nationes, consuetudinem, educationem &c. discrepat: nos vero hoc loco generalem & haud specialissimam disquisi- tionem propositi thematis instituemus.

§. III.

Per Dietam itaque intelligimus accuratam & con- gruam victus & potus usurpationem, quæ accommodata esse debet peculiaribus qualitatibus diversorum subjecto- rum & individuorum: quam ob rem haud in sensu latiori
ri

ri illam accipimus, uti *Ettmullero in Opp. Tom. 1. p. n. 208.* ubi de sex rebus non naturalibus agit, placuit, quando dicit: *Regimen harum rerum* (videl. non naturalium) *dicitur diæta*: de hac diæta judicat etiam, quod *primario ad sanam vel ægram*, (addit tamen) *non vero ad longam vitam faciat*; minime omnium autem vitam ad annos 120, proroget, sicuti *Claudio Theodato in Pantheo hygiastico placuit*: ita *Sennertus instit. medic. Lib. 5. Part. 2. Sect. 3. c. 2.* asserit: quod *diæta præcipue cibo & potu conslet*: placet itaque nobis in sensu proprio & haud amplo Diætae rationem in hoc themate habere & instituere: requiritur itaque congruus usus cibi & potus ad vitam sanam æque ac longam: quo etiam justus ordo in hoc usu spectat: etenim huc etiam quadrat, quod *Xenophon in æconomicis* elocutus est: *nihil hominibus æque utile & honestum atque decorum est, ac bonus & legitimus ordo*: quam ob rem ad quantitatem, qualitatem & ordinem in usu victus & potus advertendum est: *conf. Illustr. Stahlii diss. de Diæta §. 1.* Haud vero sanitati & vitæ conducit perquam scrupulosa, delicata & mollis valde Diæta, unde potius naturæ hominum corrumpuntur, emolliuntur & torpidiores redduntur, siquidem illi, qui nimis strictum & rigorosum obsequium diæteticis regulis præstant, facilius ad morbos disponuntur, *conf. Exc. D. D. Stahlii Opusc. physico-medico-chymica in observatione de sollicita Diæta X. p. 276. qui præc. p. 284. profitemur*: ante omnia ab ipsa usque Infantia nimis sollicitam mollem ejusmodi Diætam abesse velim, qua non solum ipsi mores, perpetuis cavendi, metuendi, contemnendi, seligendi inculcationibus & absoluta illa omnium minus solitarum rerum aversione, cujuslibet minoris jucunditatis imprimis autem levissimorum forte dolorum aut incommodorum fortuitorum, formidine aut impatientia multis modis a teneris, quod ajunt, unguiculis, pervertuntur, sed etiam molle, nimis quam

sensibile, ne mediocrium quidem fastidiorum, nedum laborum patiens redditur corpus: imo potius perpetuis quiritationibus, quin veris & nihil simulatis sanitatis interversionibus, si affectatam illam æquæ absolute observare, variæ fortuitæ circumstantiæ vetent, plana via sternitur: huc etiam pertinet laudati Viri Dissertatio de Diæta in qua passim hanc scrupulosam & sollicitam, aut rigorosam diætam improbat: huc quadrat observatio Riedlini in Lin. Med. An. 4. Mens. Sept. obs. 23. p. 783. cui titulus: Diætam stricte servans errorem contra eandem ægerrime ferens: Ad integritatem vero vitæ animalis conservandam requiritur virium sufficiens robor tam in universo corpore, quam seorsim in organis ad functiones vitales & naturales ex parte idoneis, præfens; deinde huc pertinet iusta sanguinis temperies & conveniens consistentia: sufficiens partium fluidarum quantitas, ne excedant, neve deficient, congrua partium solidarum flexilitas, se- & excretionum iustus successus, vegetus cibi & potus appetitus & concoctionis processus liber, promptus & legitimus humorum progressus, iusta ingestorum & egestorum proportio, organorum debita permeabilitas & puritas &c. ad hosce præcipuos respectus Diætæ ita dirigenda est, ut hæ qualitates hique effectus rite perennent, ita etiam per Diætam sanitati & vitæ durabiliori prospicitur.

§. IV.

Ex fonte itaque Diætetico ad vitam longam acquirendam positive commendatur potus Aquæ quotidianus, loco cerevisiarii, imo vinosi, aut alterius spirituosi: hinc Aqua pro universali auxilio medico & diætetico æstimatur, cujus asserti multiplicia testimonia proferri possent: suffecerit veritatem hujus sententiæ a priori & posteriori demonstrasse: e ratione itaque fluit, quod aquæ potus temperatissimus existat, qui haud corpus humanum aggravat, modo

modo cum *moderamine* adhibeatur & *adsuetudo* illius *salubrem* effectum promoveat: aqua enim *pura diluit* humores, temperat serum acre, *lenit* fibras motrices, *humefcat* partes, eluit & *aperit* poros, *emollit* humores & materias crassas, *temperat* humores, ne qualiscunque *acrimonia* prævaleat, *impedit* copiosiores *bilis* generationem, dum principia bilis per *diuresin* & insensibilem *transpirationem* ad *faciliorem* excretionem disponit, præmunit partes *teneras sensibiles*, ne ab *acribus* humoribus molestius afficiantur, adjuvat ciborum *resolutionem*, impuritatum *abstersionem* tam e nexu cum partibus *fluidis*, quam ex adhesionem in partibus *solidis*, præoccupat suspectas *stagnationes*, emollit & *elubricat* vias *excretorias* &c. ex *experientia* vero innumeris exemplis probatum est, quod homines qui *Aquæ* potui *adsueti* sunt, *illibata* sanitate & *diuturna* vita fruuntur, in quibus præcipue necessariæ & *salutares* evacuationes *prompte* & placide succedunt, insuperque humores in *iusto* progressu conservantur & si sub reliqua *Diætâ idonea roborantia* & temperata *aromatica* usurpantur, *vanus* est metus, quod aqua partes *enervet*: proinde innumera constant *testimonia* hominum, qui sub *iusto* aquæ usu & potu *longiorem* vitam & *constantior* sanitatem attigerunt & acquisiverunt: quid quod ex observatione medica abunde constat, quomodo homines, posteaquam *circumspectum* *Aquæ* usum selegerunt & adhibuerunt, non modo a *præcedentibus* quibusdam periculosis *morbidis* invasionibus liberati fuerint, sed & ad magis *vegetam* & firmam sanitatem pervenerint: facile enim *ratione* quisquam assequi potest, quod *multiplex* *cerevisiæ mutatio*, quæ ex *qualibet* ferme illius coctione & præparatione provenit, imo quæ a diversis *aëris* & *tempestatis* variationibus provenit, haud *salubris* existat, sed varias *morbosas* afflictiones provocet, ut & quod tot *diversa* *crasis* & consistencia *cerevisiæ* non omnibus subje-

etis proficua existat: quod etiam cerevisia *crassa*, saturata, valde pinguis & *inebrians* plurimis hominibus *inimica* fit, aquæ vero potus *semper idem* permaneat, modo non *impura*, neque valde *frigida* ingeratur: ita etiam *constans vini* usus, tanto minus *simplicis* salutaris est, quam ob rem in regionibus, ubi vinum *largius* crescit, potus *vini* cum pluriina *aquæ* substantia & portione *temperatur* & diluitur, neque etiam *quodvis* vinum *cujuslibet* corporis qualitatibus congruum est; hinc *vini* cum *Aqua* diluti laudes recenset *Rejesius l. c. qv. 85. n. 25.* unde facile liquet, quod *Aqua* aliis potulentis *temperiem* & *salubritatem* conciliare debeat, adeoque *præ aliis* potulentis *prærogativam* tueatur: hinc ex parte *antiquissimarum* gentium & Patriarcharum longævitatem *aquæ simplicis* usus promovit, ubi vicissim homines, qui *cerevisiario*, aut *vinoso* & *spirituoso* potu utuntur *comparative* ratione numeri & frequentię haud ad *similem* vitæ durabilitatem deveniunt. Sicut vero non *promiscuum* usum aquæ laudamus, ita *peculiares* adhuc conditiones & qualitates observari debent: nam *copiosus* aquæ potus, aqua *frigida*, *impura*, putrida &c. potius *damna* afferunt; siquidem in *nonnullis* subiectis ratio postulat, ut aqua leviter *aromatizata* hauriatur, quo *ventriculus* eandem *facilius* perferre queat: neque etiam proficit, mox *adsuetum* potum cerevisiarium, aut vinosum, cum *simplicis aquæ* usu *mutare*, sed *gradus* observandi sunt, ut *successive* natura hominis etiam aquæ potui *adsvescat*; quibus monitis & legibus multæ *aliæ* annecti possent, si in *specialiores* multas considerationes descendere cogitemus.

§. V.

Præterea nonnulli existimant, quod *abstinentia* a carnium esu ad *Longævitatem* promovendam contribuat, quoniam *caro* substantia mollis & valde *corruptibilis* est, unde *Gelatina* e carnibus extracta cito *corruptionem* subit;

subit; quando itaque illa in succum & sanguinem, aut in partes solidas corporis humani convertitur, tunc exinde corpus *similem* qualitatem facile *corruptibilem* nanciscitur, quæ ratio non *omni modo* rejicienda est: hinc *Prosp. Alpinus in Medicina Indorum Lib. 1. c. 11.* refert, quod gens *Ægyptiaca* ob hanc abstinentioniam a carnium comestione multo numero ad *Longævitate* perveniat: in hac consideratione reminiscimur iterum illius solidi judicii *B. Speneri* in *Lebens-Pflichten Dominica 2. Advent. p. 27.* ubi testatur & profitetur: Indessen sehen wir, daß so bald nach der Sündfluth das Alter der Menschen um mehrere hundert Jahr stracks abgenommen, da ich etwa anderer verständiger weiteren Nachsinnen überlasse, ob nicht eben durch das Essen des Fleisches, und also eines Dinges, welches durch den Tod eines Dinges so bald in eine Zerstörung zu gehen anfängt (wie dann kein Fleisch ohne Verfaulung lang liegen kan) die Menschliche Natur noch mehr geschwächet worden, als da sie vorhin sich noch der einfältigen Speisen der Früchten, davon kein solcher verdorbener Saft kommt, gebrauchet hatten: *conf. Ejusd. Leichen-Predigten l. ante cit. p. 47. n. 3.* & licet Carnium esus *ante diluvium* non quidem *positive* a DEO concessus & *mandatus* fuerit, tamen non *omnimode inusitatus* fuit, *vid. Joh. Cluten in fasciculo Juris Canonici p. 9. Melchior Sebizius Lib. 3. de alim. Facult. c. 2. Rejes. l. c. qv. 85. Camerarius Syllog. Memorab. Cent. 12. particula 25. B. Spenerus in Lebens-Pflichten loc. cit.* ubi loquitur: Wir sehen vor der Sündfluth nicht, daß Gott eigentlich den Menschen das Fleisch zu essen zugegeben habe, weil erst nach der Sündfluth steht Genes. IX, 3. - - - und vielleicht auch die Gottlose vor der Sündfluth bereits sich die Erlaubniß selbst genommen hatten, weswegen er um der Menschen Schwachheit willen die Erlaubniß gegeben hätte, tamen ipse esus quandocunque in usum tractus fuit, *tanto magis* corpus *corruptibile* reddidit, id quod *facilius & certius* contingit, quan-

quando sub *luxuriosa* carniū præparatione *tales* ipsis communicantur *qualitates*, per quas adhuc *facilius* fermentescunt & *putrescunt*: sicut ex *simplicissimis* experimentis compertum & probatum est, quomodo varia *additamenta*, præcipue *dulcia* carnes in putrefactionem præcipitant: quid quod tanto *facilius* contingit, ut carnes *vitiatae* & *speciali* contagio infectæ, malignos & *contagiosos* morbos provocent; hinc inter medicos disquisitio & observatio occurrit: *utrum* carnes *vitiatae*, aut *male* præparatae *Rempublicam* labefactare & *eidem* damnum inferre possint, vid. *Fort. Fidelis Relat. Medic. p. 130. Ammannus in Irenico qu. 25. p. 175. de Noxa comestionis carniū a pecoribus contagiosa lue infectis, conf. Lentilius Miscell. Med. Pract. p. 509. Carnes pecorum lue infectorum sunt suspectæ A. N. C. Cent. 5. obs. 70. p. 123. & rarius omnino est, quod ejusmodi inquinatarum carniū comestio innoxia fuerit. vid. A. N. C. Cent. 8. obs. 9. p. 264. Ita etiam sanguinis comestio haud purum, firmum & durable reddit corpus, quia ipse sanguis putredini admodum subjacet, vid. *Garman. de mirac. mort. Lib. 3. tit. 1. §. 34.* quæ observatio satis manifesta est: hinc multi etiam homines sanguinis animalium esculentorum esum mox in ventriculo ægre perferunt, variasque inde patiuntur afflictiones: quare *Galenus lib. de atten. vict. rat. c. 8.* sanguinem omnium animalium in cibo vitandum præcipit: & *Bartholinus de sanguine vetito p. 58.* inquit: *interest quoque reipubl. ne abutamur Dei donis, ne utamur illis, quæ cum comminatione prohibita, quanquam nobis placida & proficua: interest viri boni intra concessos limites se continere, cum eadem utilitatis, quæ honestatis, sit regula: nec sanitatis cura tanguntur, qui ex cruore utilitatem eruunt: nam nec medicamentum commodum est, nec alimentum: & Ægineta lib. 1. de Re med.**

med. c. 85. dicit: sanguis omnis difficulter concoquitur: ob id sanguinis comestio ob varias iustas causas in veteri fœdere Levit. 3. v. 17. c. 7. v. 26. c. 17. v. 10. prohibita, neque positive in N. T. sub Apostolico Ecclesiæ etiam statu concessa fuit: quin rectius abstinencia a sanguine mandatur Actor. 15. v. 20. 29. c. 21. v. 25. de qua meditatione pluribus conferatur eruditus tract. Bartholini de sanguine vetito.

§. VI.

Inter alias causas, longevitatem promoventes, merito simplicitas victus annotationem & commendationem meretur, quam etiam unanimi suffragio medici probant & innumeris exemplis confirmant: hinc Zac. Lusitanus Med. Princ. Hist. Lib. 6. hist. 17. qu. 3. p. 962. dicit: secunda causa longæ vitæ fuit, sobrietas & continentia in victu & potu & omnis vitæ moderatio: erat naturalis & simplex victus & potus; varietas autem mixtura & condimenta ciborum vitam debilitant & minuunt: cum hoc adferro consentit Camerarius in Sylloge Memorabilium Cent. 12. partic. 47. apud magnates quidem ob singularem varietatem, in multiplicandis ferculis, extolluntur coqui; sed tamen ista eduliorum varietas, omnino cruditas & Cacchymia causa existit; qui enim simplicem cibum sumit, facile, quo succo corpus ejus vel juvetur, vel gravetur, usu docente multiplici cognoscit: qui vero multiplici cibo alitur, diversas patitur qualitates ex diversitate succorum, nec concordant humores, ex materiæ varietate nascentes, nec efficiunt liquidum purumque sanguinem: hinc morborum scaturigo, qui ex repugnantium sibi humorum discordia nascuntur. &c. hinc idem author multis modis dietam simplicem commendat: Simili effato Bartholinus eloquitur: Cent. 5. hist. 28. p. 48. Longevitatis princeps

C
cau-

causa est simplex victus, Patribus olim usitatus, quo etiam Eremitæ quàmplures consenuerunt, conf. ejusd. Act. Hesn. Vol. I. obs. 49. n. II. eandem victus simplicitatem comendat etiam Rejesius loco supra citato; conferantur porro Acta Philosoph. Anglicana An. 1668. mens. Octobr. eximie vero Diætam talem simplicem extollit Cornarius de commodis vitæ sobriæ & B. Spenerus locis citatis: Etenim talis Diætâ ut plurimum complectitur subiecta temperata, quæ corpori magis amica sunt, facilius digeruntur, neque ad suspectam sanguinis plenitudinem aut perniciosam cacochymiam tam facile disponit, quæ enim alimenta & potulenta naturam & corpus non onerant, quæ etiam naturæ magis consueta sunt, quæ non valde concentrata, neque admodum pingua sunt, illa & mixtioni & reliquæ texture corporis magis conveniunt, quam quæ multis aromatibus imprægnata, variis saporibus qualificata & simul dulcia & acida, acria, amarulenta &c. sunt; quæ non ad copiosum serum acre subtile sulphureum, falsum, aut largam bilem generandam idonea existunt, adeoque mixtioni corporis & sensui, consensui & viribus naturæ magis respondent & conveniunt; attamen ad simplicem victum haud referenda sunt subiecta cruda, concoctioni admodum refractaria & impura, sed quæ ratione subiecti, loci & ætatis magis congrua existunt; ubi partim alimenta & potulenta simplicia, partim præparatio ciborum simplicior præferenda est; nam quo plus artificii, luxuriei & delicati apparatus concurrit, eo magis sanitas alteratur & vita ad citiorem decursum & exitum disponitur: hinc ab illo tempore quo luxus in culina præcipue & epulis increbuit & illis locis ubi luxuries hæc observatur, morbi magis & brevitæ vitæ eminuerunt: ad hanc simplicem diætam plurimum vegetabile regnum contribuit; quemadmodum modicus usus lactis & lacticiniorum, modo reliqua diætâ non sit valde

de pinguis & nutriendus, hanc longævitatē promovet: ita enim antiquissimorum populorum panacea & balsamus lac fuit: hoc enim bonam humorum temperiem conciliat, sanguinem diluit, acres & subtiles alias nocivas substantias corrigit & demulcet, excretiones faciliat, variasque alias utilitates confert: interim ad lactis usum non pertinet ingestio acidorum, valde salitorum, vinosorum, perquam fermentantium, mellitorum &c. subjectorum ingestio, quæ diversas perniciosas alterationes in corpore excitant, velut colicam, diarrhœam, choleram, sanguinis dyscrasiam, tussēs, rheumatismos &c. quamobrem usus lactis aliam simplicem diætā conjunctā requirit & eandem simplicitatem promovet.

§. VII.

Palmarium requisitum, subsidium & adminiculum ad Longævitatē acquirendam est, Temperantia & sobrietas, ne excessus etiam in simplici diætā committatur: ita enim in genere Plutarchus in salubr. præcept. inter media longævitatis numeravit: vesci citra saturitatem, sed & seorsim Porphyrius lib. 1. de abstinentia dixit: in simplicibus alimentis cavenda satietas: hinc Thonerus de sua Longævitate Lib. 6. ep. 4. p. 285. confessus est, ea esculenta & potulenta assumpsi, non quæ gulæ arriderent, sed quæ bonæ valetudini conducere: sub hac enim temperantia, vires non facile enervantur & nimium ad multa, varia, confusa & crassa, toleranda & tractanda coguntur, sed in justo tenore, ordine & processu conservantur: siquidem bonus ordo ratione gradus, temporis & successus insigne emolumentum est, ad omnes prosperos decursus rerum humanarum naturalium: hæc sobrietas neque utiles substantias ultra necessitatem accumulât, sed in justa quantitate conservat, neque inutiles colligit, motus vitales haud turbat & salutares excretiones in justo ordine conservat: hinc

*Thonerus l.c. p. 284. 285. dixit: illud singulare exemplum est, (loquitur de longævo, qui sub stricta quidem diætâ longam attigit vitam) quantum commodi præster exacta victus ratio ad prorogandum vitam, etiamnum hodie imitandum inculcatur: hinc etiam Plato elocutus est, in quo loco multi sunt medici, in illo multa hominum est intemperantia: conf. Varro Lib. 1. de re rustica c. 1. Plin. lib. 7. c. 56. lib. 12. in præm. haud vero sub hac vitæ sobrietate exactissimam & rigorosam, aut perquam strictam & ad stateram mensurandam diætâ comprehendimus; cum varia sint longævorum exempla, qui tam scrupulosa & sollicita diætâ usi sunt, ut supra monuimus, quoniam adeo emollita & indulgenter tractata natura levissimas alterationes ægerrime perfert, ut facile dehinc tales homines succumbant: & licet Aloysius Cornelius, qui ad libellam vixit & alius quidam, cujus Thonerus loco citato memoriam injicit, sub stricta diætâ ad 95. annum pervenerit, tamen tales casus infrequentiores, neque pro regula & lege ad imitandum constituendi sunt: Stricta enim diætâ accurate servanda est; qui vero tam rigoroſe suam naturam tractat, servus rectius corporis & ventris redditur: quare illi, qui aliquando vel paululum ultra modulum, pondus & mensuram ad sueta ingerunt, mox inde eximia damna patiuntur: haud enim tam indulgenter natura hominis tractanda, sed ipsius viribus negotia & tolerabiles labores administrandi & expediendi conferri debent, alias illa iterum segnis & languida redditur: neque enim pro diversitate laborum & appetitus quotidiana exacta mensura victus & potus constitui potest: evitetur excessus & obsaturatio: optimum est si adhuc aliqualis appetitus ad victum conserve-
tur, secundum vulgare dictærium, wans am besten schmeckt, soll man aufhören: hinc communi suffragio intemperantia quoad cibum & potum vitæ brevitatem conciliat:*

ob

ob id *Camerarius in Sylloge Memorabilium Cent. 12. partic. 50. gulosorum vanitatem & castigationem* conscripsit: hinc *parasiti & qui plurimis epulis, conviviiis, nuptiis & symposiis interfunt, raro ad longam vitam* pertingunt, dum a *cerere & baccho* onerata natura, tantum *concoctionis* functioni plurimas vires impendens, ægrius *salutaribus aliis* conservatoriis actibus invigilare operamque dare potest: quin mature in officina naturalis coctionis eadem natura *enervatur & corrumpitur*, ut succi *pravi* generentur, reliqua officia *confuse* procedant & sic ob multas alias connexas causas *vita abbreviatur*.

§. VIII.

Vitæ longitudinē & firmitatē resistit etiam crebra *diætæ mutatio*; generalis quidem *ejus*, cui nunc homines *adsueti* sunt, *permutatio inimica* utique est: hinc *Hippocr. lib. de nat. human. §. 19. text. 8.* dicit: *nam si quis cito dietam permutet, periculum etiam est a permutatione aliquid novatum iri in corpore*: hanc observationem multi medici confirmant: ita *Camerarius l. c. partic. 49.* demonstrat, *quod ciborum varietas animo & corpori noceat & Riedlinus Lin. Med. An. 6. obs. 15. Mens. Septembr. p. 1039.* historiam allegat, *cujus titulus Diætæ mutationem brevi subsequens mors: conf. Solenander sect. 5. conf. 15. n. 16. Rejes. qv. 93. Galenus de rect. vict. rat.* Huc etiam illa mutatio referri debet, quando quidam homines *calido potui adsueti*, aliquando *frigidis ingestis* indulgent, unde non modo graves morbi, sed & vitæ *pericula* imminēt & ingruunt *conf. Galenus de alim. facult. lib. 1. & de consuetud. lib. 1. Majolus in dieb. canic. tom 1. Hildanus Cent. 3. obs. 94. A. N. C. dec. 3. an. 7. obs. 73.* ita etiam multis exemplis comprobatur *noxa frigidi potus conf. Zac. Lusit. Prax. admir. lib. 3. obs. 104. A. N. C. dec. 3. an. obs. 93. Marcell. Donatus L. 2. c. 6. Riedlinus Lin. Med. An. 1. Mens. Febr. obs. 21. p. 54.* inde facile demon-

strari potest, quod sub diætâ *moderate calida*, tepida, temperata, nec *valde frigida*, incrassantia &c. usurpanda sint: Proinde in genere *ingesta* respondere debent, *quantitate* & *qualitate viribus* & *consuetudini* subjectorum, nec non *laboribus* & *vitæ generi*, sicut *Sanctorius* ex parte in *Medicina Statica* monuit; nam quo *plus* aut *minus ingerit*, quam egerit, ille vitæ & sanitatis damna & detrimenta incurrit: perinde *proportionata* esse debet *consistentia* esculentorum & potulentorum ad *vires* subjectorum: nam *robustis* naturis *firmitate corpore instructis*, *tenuis*, *mollis* & *delicata* diætâ *haud* ad vitam longam acquirendam idonea est, dum inde *vires emolliuntur* & humores *haud adequatam* ad *fibras robustas* nanciscuntur *consistentiam*: & vice versa hominibus, *viribus exiguis* aut cito *languentibus* instructis, *fibris teneris* & *laxis* præditis, *haud diætâ crassior* conducit, neque frivole illa diætâ *immutanda* est, quæ *alicui* subjecto congrua existit: Præterea adhuc notandum, quod *Longævitas non semper* aut absolute *constanter* firmam & illibatam sanitatem complectatur: quin occurrunt exempla *valetudinariorum*, qui *iusta* sui corporis cura & conveniente Diætâ ad *longiorem* interdum perveniunt vitam & *canam* attingunt senectutem: Interea *haud absolute* decerni potest, quæ *specialissima* diætâ *omnibus* commendanda & a quibusvis servanda & *observanda* sit, quoniam ad *personales* & *individuales* circumstantias sollicita attentio dirigenda est: Hinc nulla diætâ *adeo pura* & *innocens* existit, quin *aliqualis* alteratio a *qualibet* præsumi debeat, interim vitæ & sanitati inservit, si *vires vegetæ* & *sufficientes* tales *alienas* & *inensas* substantias atque causas *tempestive removeant* & subjugent: quam ob rem in omni cæteroquin etiam *selectissima* maximeque *temperata* Diætâ prædictæ qualitates, ad vitam longam spectantes, observandæ & promovendæ, præcipue *excretion-*
es

nes debite promovendæ sunt, quia etiam in corpore nostro nihil durabile est & *fluidæ* inprimis partes, quæ nunc *laudabiles* sunt, in brevi temporis intervallo *pravæ & inimicæ* evadunt: *optima* itaque ad longævitatē illa est *diætā*, quæ *salutarium excretionum* libero, sufficienti & *legitimo* successui inservit, nam per has præcipue corpus *conservatur* & a corruptione mortifera *preservatur*: Et cum hac consideratione omnes reliqui respectus conspirant, præcipue *motuum* vitalium vigor, tenor & *ordo*, qui ad *justam* evacuationum *absolute* spectat & quem talis etiam *diætā* satis efficaciter sublevar.

§. IX.

Ad longam vitam in genere quidem aliqualis *bona* & *vegeta* constitutio requiritur, sicut recte *Zac. Lusitanus l. c.* monuit, qua *deficiente* *Diætā* haud tam magnam vim exserit, siquidem ipsa *Diætā* sub *directorio* & *modificatione* *vigoroſæ naturæ* stat; quæ si valde *debilis* fuerit, haud *diutius* & *efficacius* corporis commodis prospicere poterit, sed citius corporis sui *fragilitatem* & vitæ naturalis fugacitatem ipso actu experitur: unde quidem contingit, ut ejusmodi *imbecilles* homines per usum *congruæ* *Diætæ comparative* ad paulo longiorem vitam ascendant, haud vero exquisitæ & *eminenter* Longævitatē attingant: licet *longior* illa vita ad quam *debiles* tales naturæ perveniunt, *relativa* & *individualis* existat: quando vero *vires naturales* a *nativitate*, per *hereditariam* communicationem, per *rationem nationis* &c. *vegetiores* sunt, tunc *Diætæ justa* conciliatio per ordinem & potestatem *naturalem* paulo *longinquiore* & firmiorem sanitatem & vitam promittit: etenim quo magis *vires gradu* atque robore *præstantes* & præſentes sunt, eo melius & *expeditius* functiones illæ succedunt, quæ ad vitam *longam* contribuunt: In hac itaque *Diætæ* conciliatione &

& applicatione ratio habenda est *quantitatis, qualitatis & ordinis*: Quoad *quantitatem*, nonnulla requisita in præcedentibus annotavimus: omnis *saturatio* mala: nam *obruit & enervat vires*, proxime in negotio *concoctionis* & per connexionem in toto reliquo corpore; accumulat *impuritates & cruditates*, *auget humores*, præcipue sanguinem cum *præjudicio*, *obruit etiam functiones se- & excretorias*: hinc damna *voracitatis* nimixque corporis oppletionis satis superque manifesta sunt: ita ventriculus *nimum* cibis oneratus *animum & corpus* ad lassitudinem & *debilitatem* disponit: quo magis enim *vires* ad *concoctionis* negotium impendendæ sunt, eo minus *sufficienter reliquis functionibus* quadrant: hinc corpus variis *infirmis* & *morbosis* invasionibus subicitur, ut citius denique vita *abbrevietur*: quanta damna a *plena* diæta *teneris* infantibus accidant, multa luctuosa testantur exempla: Ita etiam *superfluous potus* *animum & corpus* onerat, enervat, confundit & corrumpit: hinc *cibus & potus* mensurandus est in *relatione* ad *vires, ætates, labores & proprias suas qualitates*: nam quæ subjecta *plus* nutriunt, illa in *minori* quantitate ingerenda sunt; quæ *crassiores* habent consistentiam, in *minori* perinde quantitate assumi debent: quæ humores & partes solidas *magis* afficiunt, *motum* videlicet *majorem* in iisdem alliciendo, illa *modica* magis quantitate excipi debent, talia sunt aromatica, spirituosæ, vinosæ & alia potulenta inebriativa: quæ subjecta humores valde *tenu- es* nimiumque *mobiles* generant, illis *mediocriter* consistentia *temperata* tamen alimenta & potulenta conducunt & quæ facile *spissos* colligunt & nanciscuntur humores, quibus etiam partes magis *siccæ & exsuccæ* sunt, illis magis *liquida, tenuia, relaxantia, lenientia, emollientia, resolventia, diætetica oleosa, lacticia, serum lactis, juscula,*

rum usus requiritur, quando sub *simplici* Diæta & usu panis *crassioris*, fructuum horreorum, aliorumque esculentorum vegetabilium, *crassiores* substantiæ resolvi, *mobiliores* & tractabiliores reddi & ad *faciliorem* evacuationem præparari & adjuvari debent: hinc ad *copiosum* usum panis *crassioris* optime quadrat usus *aquæ*: quidquod *juscula simplicia* multam opem salutare *motuum* vitalium progressui conferunt: *modicus* usus subjectorum *aromaticorum*, diversitati *ætatis*, *temperamenti*, *sexus*, *virium*, *alimentorum* reliquorum &c. accommodatus perinde *variis* modis ad vitam *sanam* & *longam* confert, dum *concoctionem* adjuvare, *cruditates* attenuare, *motum* sanguinis allevare & *fibras* roborare adjuvat: neque etiam *Salis communis* usus *modicus* sub Diæta contemnendus est: etenim hoc perinde *crassum* cibum resolvit, alias *spissas* & *crudas* materias *colliquat*, serum excrementitium *rarefacit*, *fibras* ad *motum* constrictorium & *connexum se - & excretorium* stimulat & *multiplicem* alium usum præstat: hinc homines *nimis* religiose & scrupulose *Salis* usum abhorrescentes *variis agrotationibus* obnoxii redduntur: eandem *utilitatem* *Salis* ad promovendam *Longævitatem* testantur *Horstius Opp. Tom. 3. Hæferus in Herc. medic. Lib. 2. c. 1.* excludatur modo *nimius* hujus *Salis* usus, qui facile ad humorum *acrimoniam* & varias alias *connexas morbosas* qualitates disponit: *Dulcia* & *saccharata* an ad vitam *longam* conferant, æque quæritur: ast hæc non *promiscue* singulis conducunt, nam cum *bile* & *lacte*, ut & *aciditate* non bene conveniunt, cum quibus *perniciosa fermentationem* subeunt, colicam, diarrhoeam, vomitus, Cholericos morbos &c. excitant: & licet eadem *alvum* elubricent, tamen circumspecte inquirendum est, an non *aliæ* pravæ & præjudiciosa materiæ usum *dulcium* respuant: hinc in *infantibus*, subjectis *hili-*
osis,

liosus, ubi *acida* subjecta ingeruntur, sub *diætâ vinosâ* &c. dulcia haud sanitati & vitæ subveniunt: in subjectis vel *senibus* vel ad senium appropinquantibus dulcia *alvum* laxam servant: proinde etiam *mellita* caute sunt usurpanda, ne videlicet *alia pingua*, lacticia, fœculenta & *fermentationem* facile subeuntia aut valde augentia una ingerantur: *Galenus lib. 3. de aliment. cap. de melle* dixit: *Mel, saccharum & alii liquores mellaginei ob partium suarum tenuitatem, in corporibus calidis, prompte in bilem convertuntur: hinc Jæpserus in manuduct. ad vitam longam P. I. c. 7. p. 51. demonstravit, quod multi dulcibus ledantur: Præterea cibos semper molles nimiumque coctos ingerere non proficit: interdum naturæ viribus quædam consistentiora alimenta offerenda sunt, ne illa in concoctionis negotio negligentior, torpidior & ignavior reddatur: esculenta acerba, valde acida, austera, adstringentia ut plurimum in primis viis multas turbas excitant, excretionem salutares impediunt, aut sufflaminant & humores laudabiles inquinant & impuros reddunt: oleosa diætetica, justus butyri usus, inter antiquos simpliciori diætæ annumerata fuisse, quæ hodiernum etiam sanitatem & vitam sublevant: Potus purus, limpidus, tenuis, temperatus, plus ad vitam longam confert, quam spissus, saturatus, fœculentus; quare cerevisia, consistens, crassa, pinguis valde, nimis alimentosa & inebriativa pariori quantitate assumenda, aut alia diluentia liquidiora ejus usui interponenda sunt: Vini usus modicus, nec tamen quotidianus, aut si alius potus haud usu receptus est, cum majori aquæ quantitate diluti & temperati & corpori & animo subvenit, humores resolvit, excretionem diaphoreticas & diureticas promovet & vires subinde confortat: Frigida valde alimenta & potulenta, tanto magis æstuante corpore ingesta, valde nocent: Et hæc nonnullæ principales observationes quoad*

qualitatem victus & potus, ad *Longævitatē* contribuentem, annotatæ, præsentī disquisitioni & meditationi inserviunt: *Specialissimam* applicationem Dissertationis & Speciminis limites non admittunt: suffecerit etiam in hac consideratione *manuductionem* ad reliquam deductionem & applicationem subministrasse.

§. XI.

Longævitatē denique promovet *justus ordo* in Diætā servandus, siquidem *ordinata omnium* actionum humanarum administratio *salubres* successus & prosperos eventus rerum promittit & vice versa: *splendida* convivīa, *miscellanea* Diætā, *multiplicia* & diversa fercula non ad ordinem *Diætæ*, nec ad ordinem *naturæ* pertinent, sed *concoctionem* turbant & confundunt, chylum *impuriorem* reddunt, corpus humanum *aliis* multis *recrementitiis* substantiis opplent & inquinant, adeoque *variis* modis *æconomiam* vitæ & sanitatis pervertunt & lædunt: unum alterumve *temperatum* edulium, plus proficit, quam illorum *copia* & *varietas*: *Victus* & *potus* cum *naturali* bono & *vegeto* appetitu assumatur, ita tamen, ne hic *obruatur* & in *nauseam* convertatur: haud tamen *ultra* legitimū appetitū, aut *contra* hunc alimenta & potulenta *obtrudantur* & ingerantur, quia hæc *oppletio animo* & *corpori* infensa est: *naturalis* appetitus *certis* etiam diei *horis* respondet, qui ordo in ratione *temporis* observatus perinde *salutaris* est, quamvis homines *plebeji*, laboriosi & *vilioris* fortis, etiam sub *durioribus* suis negotiis appetitū hunc sentiant, hi tamen ad *ductum naturæ* vivunt, dum *strenuis* se operibus fatigant, adeoque *appetitui naturæ* indulgere debent: interim vitæ & sanitati *plus* proficit, si sub reliqua *animi* & *corporis* quiete cibus & potus ingeritur,

geritur, neque subito *post* hanc ingestionem *ardui* labores *animi* & *corporis* suscipiuntur & continuantur: quoniam *vires*, ad *digestionis* negotium necessaræ, facile in subjectis *sensibilibus* dilapidantur & propterea *concoctio difficilis* redditur, atque *crudior* chylus paratur: interim hæc regula in subjectis *robustis* & *duris* non tam *accurate* servanda, modo in hisce etiam, tale quid haud quotidie committatur: alias appetitus in *ataxiam* ruit: consultius vero erit, *post* ciborum ingestionem *aliquali quiete* frui, aut *moderata*, haud tamen strenua operosa & *excedente* corporis commotione uti: *nocturnæ* commestationes, aut victus & potus ingestiones æque naturæ *ordinem turbant*, siquidem *hisce* horis non modo *longior* quies *animi* & *corporis* capeßenda, sed potius *functio secretoria*, *sanguificatoria* & *nutritoria* expeditius succedere debet: hinc in multis hominibus *plenior* cœna *somnum* turbat, quales *nocivæ* ataxiæ tanto magis oriuntur, si in *profundiori* nocte tales compositiones & ingluviæ instituuntur: unde homines qui adeo *eminenter* ordinem naturæ turbant & *noctem diemque* inter se *confundunt*, functiones *diurnas* in *noctem* differunt, ut plurimum *valetudinarii* redduntur & *præmatura* morte decedunt: alias jam satis notorium est, quanta offendicula *potus nocturni* sanitati inferant: *Æstivo* tempore, quo necessaræ *humiditatis* in corpore *major* dissipatio & *consumptio* contingit, potus *sufficiens* non est interdicens aut subtrahendus: siquidem *hyberno* tempore, quo *cruditates* facilius colliguntur & *humores* ob multas rationes facilius *incrassantur*, perinde *sufficiens* potus necessarius est: quando etiam nonnulli homines illam *irregularitatem* diætetica amplectuntur, ut *comparative plus* bibant, quam *alimenta* assumunt, tunc *ventriculus* ita debilitatur, ut *appetitus*

naturalis facile *destruatur*, cibi *ægrius* digerantur & in ventriculo perferantur, unde nonnunquam *cardialgiæ* & *conatus vomendi*, *diarrhææ* suspectæ & valde enervantes &c. increbescunt, admodumque *sanitatem ledunt*: *inordinatus* usus *spirituosorum*, velut spirituum & aquarum ardentium, aut positive *carminativorum*, multum sanitati & vitæ præjudicat, dum in *libera* & *naturali* vi-rium suarum applicatione natura valde *offenditur* & enervatur & negotium *digestionis* tandem graviter *pervertitur*, præsertim si nonnulli homines *usui* talium spirituosorum plane *adsuescunt*; inde iterum ferme *omnes* ad vitam & sanitatem spectantes functiones *turbantur*, ut tales *inordinati gulosi* æque *præmatura* morte extinguantur: Multiplex *mutatio* cum potu & victu variis *alterationibus* in *primis regionibus* ansam dat, quæ perinde sanitati & Longævitati præjudicant: cavendum tamen insuper est, ne prava *avidæ* appetitus & *voracitatis consuetudo* acquiratur: siquidem *animales* & *naturales* functiones in *justo ordine* conservandi sunt: Hasce regulas respectu *Ordinis dietetici*, quibus plures aliæ addi possent, tradere placuit: quamobrem in *succincta* hac præsentis thematis commendatione & deductione acquiescimus: Deo submissas & devotas exhibemus grates, quod præsentem laborem prospero successu prosequi voluerit, quem humillime etiam rogamus, ut hæc & omnia alia salutaria monita & consilia exoptatus prosequatur

FINIS.

Clariss.

CLARISSIMO DOMINO CANDIDATO

S. P. D.

P R Æ S E S.

Quanto amoris & desiderii fervore atque affectu mortales naturalem prosequantur dierum longitudinem aut vitam, satis manifestum est, licet spiritualis vita longe maiorem mereatur æstimationem; *nam qui animam suam i. e. vitam servare voluerit, eam perdet, qui vero animam suam i. e. vitam naturalem mea causa perdiderit, eam inveniet*, effatum Salvatoris est *Matth. XVI, 25.* ex cuius ore etiam fluit decretum *Luc. XIV, 26.* *Si quis ad me venit, atque adeo suam ipsius animam non odit, non potest meus esse discipulus:* Etenim de naturali vita recte judicat *Gregor. Nazianz. in Orat. X. p. 64.* *nonne ex paucis his diebus, qui restant, hoc solum lucri faciemus, ut plura mala partim videamus, partim patiamur, partim fortasse etiam faciamus, atque ita tandem ipsi quoque naturæ legi commune ac firmum & stabile tributum perdamus, atque alios sequamur, alios præcedamus, ab aliis lugeamur, munusque lacrymarum, quod aliis contulimus, ab aliis recipiamus & Plinius Lib. 7. c. 50. asserit: tot enim periculorum genera, tot morbi, tot metus tot curæ, hanc videlicet circumdant vitam: natura vero nil hominibus brevitate vitæ præstitit melius: cum fine vitæ naturalis, bene gestæ, finem assequuntur miseriæ & calamitates humanæ & initium faciunt æterna quies, gaudia & gloria: Diu vivere, est diu miseriæ & peccatorum tentationes pati: Interea quem vivimus diem cum morte dividimus dixit *Seneca Ep. 24.* unde *Augustinus Serm. 74.* *hanc vitam perpetuum dicit esse morbum:* neque etiam adhibita quamvis omni sollicita cura hæc naturalis vitæ in æternum propagari potest, ut *Galenus asseveravit lib. de Marcore c. 2. conf. Zac. Lusitan. H. M. P. Lib. 6. hist. 9. p. 952.* Quam ob rem fragili nostro corpori variis adminiculis suppetias ferre nitimur, ne domicilium hoc testaceum brevi corruat: quidquod adhuc Senes media & consilia ad longiorom vitam desiderant & nonnunquam impetrant, *vid. Hildanus Cent. 6. obs. 28.* proinde testimonium prostat, quod quidam Senex septuagenarius in quotidiana precatione usus rogatione *Davidica Ps. CII, 25.* *Deus mi, ne auferas ne in dimidio dierum meorum.* *conf. Gerberi Historia Regenitorum Part. IV. hist. 19. p. 348. 349* Ast quando inter alia adminicula Diætetica subsidia ad Longævitatem acquirendam commendantur, ita præcipua nostra cura sit, ut, dum naturalis vita imperfecta, infirma & fragilis est, adhuc in hac vita etiam æternam, infinitam, perfectam & durabilem spirituales acquiramus: Annitamus ut credentes vitam per ejus nomen adipiscamur *Job. XX, 31.* *Procuremus non perituum**

*riturum cibum sed in omnem perennitatem permansurum Job. V, 27. Si-
ciamus, Veniamus, sumamus aquam vite gratis. Apoc. XXII, 17. rogemus Sal-
vatores, ut nobis det aquam vivam: ita sub infirma naturali nihilominus
æteruam impetrabimus vitam & nunquam defituram Longævitatē. Tu
Clarissime DN. CANDIDATE præsentī Specimine Inaugurali Longævitatē
ex Diætā, laudabili instituto explicasti, Tuaque salutaria consilia ad natu-
ralem sanitatē tuendam & vitam prolongandam contulisti: reliqua
divinæ benedictioni committuntur, memores illius, quod nostrum plan-
tare & irrigare sine divino augmento nihil valeat: Selegisti meditationem
perutilem, admodumque necessariam, quoniam multi ob malam diætā
& intemperantiā avtochiriæ crimen committunt, viresque suas nefarie
destruunt atque corrumpunt. Faxit divina Bonitas, ut transgressores re-
gularum harum diæteticarum resipiscant & sub naturalis vitæ tutela, spi-
ritualem quærant, inveniant & retineant. Tibi vero de prospero exitu
Academicorum laborum sincero gratulor affectu: præstitisti Te talibus
publicis & externis ornamentis dignum, dum non modo in scientia, sed
& experientia Medica & Chirurgica laudabiles progressus fecisti, quare
nullus dubito, quin sub continuante adiutorio divino porro in vinea
Medica multam frugem feras. Perge ante omnia & persiste in hac Se-
mita, quam hætenus ingressus & profecutus es; nunquam desiste a cultu
& timore divino, sine quo miserrima est vita, miserrima etiam medicina:
Deus enim fecit medicum; hinc Medicus cum Deo cuncta suscipere &
peragere debet: In quo Tu itaque hætenus sub variis rerum vicissitudi-
nibus ingenuas Tuas perfecisti operas, in eo ulteriori dexteritate plus ul-
tra tendere allabora: Vitæ naturalis fragilitatem & brevitatem in variis
orbis locis & regionibus, quoad internas & externas calamitates observa-
sti, insuperque huc usque variā opem afflictæ sanitati obtulisti: Coronet
porro divina Clementia Medicos Tuos conatus, salutari successu: & qui
bona indole & sincera integritate mentis clarus es, ita hac eadem dexte-
ritate impoſterum res Tuas Medicas exerce, quibus Deus vitæ & sanitatis
Author, Sator, protector & conservator semper annuat; ita eveniet ut
tanquam fidi servi Domini ex hac vita naturali cum spiritali vero &
æterna atque beata firmiter conjuncti, in perfectissimā Regni gloriosi
Vitā & Longævitatē transmigremus, ubi Longævitatē ex Diætā Do-
mini nostri Jesu Christi acquirimus, ut comedamus & bibamus in mensa e-
jus, in regno ejus, Luc. XX, v. 30. & ut in regno Dei cum nostro Salvatore
novum bibamus Marc. XIV, 25. ut nostra ætas, Vita & anni non consu-
muntur. Vale & Vive in DEO. Dabam e Museo XIX. Ka-
lend. Septembr. A. O. R. cIdo lccc XXVIII.*